

ประเด็นข้อมูลจุดเด่นของ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
สินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านลาด ปี ๒๕๖๖

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านลาด
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

๑. ประวัติความเป็นมา

๑.๑ ประวัติของเกษตรกรต้นแบบ

ชื่อ : นายบรรพต มามาตำแหน่ง: ประธานศพก อ. บ้านลาด

ที่อยู่ : เลขที่ ๖๑/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี

ประวัติการศึกษา: จบประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) สาขาไฟฟ้ากำลัง จากวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรีอำเภอเมืองเพชรบุรี

ความสามารถ: การบริหารจัดการกลุ่ม การผลิตข้าวตลอดห่วงโซ่ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและงานวิจัยทดลอง ต่าง ๆ

เบอร์โทรศัพท์: ๐๙๔-๓๔๕๕๑๙๙๗

บทบาทภาคการเกษตรเป็นเกษตรกรต้นแบบขอศพก. อำเภอบ้านลาด

รางวัลที่ได้รับ: ๑) ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ การประกวดเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพทำนระดับเขต ปี๒๕๕๒

๒) ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนประเภทข้าวอื่น ๆ ระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๕๕ ๓) รางวัลชนะเลิศการประกวดกลุ่มบริหารผู้ใช้น้ำชลประทานระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๖๑ ๔) ได้รับรางวัลปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายระดับเขตปี ๒๕๖๒ ๕) ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดเกษตรกรดีเด่น สาขาบัญชีฟาร์ม ระดับเขตปี ๒๕๖๒ ๖) ได้รับการคัดเลือกเป็นทูตความปลอดภัยด้านข้าว ๗) ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ข้าว ๘) ได้รับการคัดเลือกเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด ปี๒๕๖๒-๒๕๖๔ ๙) ได้รับอนุมัติปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประจำปีการศึกษา๒๕๖๓ ๑๐) ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับสอง การประกวดแปลงใหญ่ดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ ๑๑) ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ระดับประเทศ ประจำปี ๒๕๖๕ ๑๒) ได้รับประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติจากท่านชลิต พุกผาสุขรองกมนตรี ปี๒๕๖๖

๑.๒ ประวัติศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านลาด

ในปี ๒๕๕๗ รัฐบาลได้มีนโยบายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้คัดเลือกอำเภอละ ๑ แห่ง เพื่อจัดตั้งเป็น ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ซึ่งทางสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี ได้คัดเลือก ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลไร่มะขาม หมู่ที่ ๔ ตำบลไร่มะขามอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีเนื่องจากมีความเข้มแข็งและเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลไร่มะขาม โดยมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง คน พื้นที่ สินค้า และในปี๒๕๕๗ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ของบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานฉลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน๑๕๐,๐๐๐บาท โดยให้สร้างในพื้นที่ของประธาน ศพก เลขที่ ๖๑/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี และต้องยกพื้นที่ให้หน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่น ๆ ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างน้อย ๕ ปี และขยายเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ จำนวน๑๒ แห่ง ปัจจุบันได้จัดทำข้อมูลของเกษตรกรต้นแบบ สถานการณ์ของพื้นที่ แนวทางการพัฒนา เทคโนโลยีนวัตกรรมเด่นของ ศพก. การนำไปใช้ประโยชน์ หลักสูตรการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้แปลงเรียนรู้ ชนิดสินค้าหลักของศพก.คือ ข้าว เพื่อให้ทุกหน่วยงานบูรณาการร่วมกันโดยถ่ายทอดความรู้และเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมแต่ละพื้นที่

๑.๓ สถานการณ์ปัจจุบัน (หลักสูตรการเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ และฐานเรียนรู้)

สถานการณ์ของพื้นที่ อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๕๔,๖๕๖ ไร่ เกษตรกรจำนวน ๔,๖๘๗ ราย ซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวร้อยละ๑๐๐ ข้อดีเป็นพื้นที่ที่มีคลองส่งน้ำจากโครงการชลประทานเพชรบุรีและการคมนาคมสะดวกมีศูนย์ข้าวชุมชน แปลงใหญ่ข้าวและโรงสีของชุมชน

หลักสูตรเรียนรู้: (หลักสูตรหลัก) ดังนี้ การลดต้นทุนการผลิต๑. การจัดการน้ำอย่างรู้คุณค่า ๑.๑) การจัดการน้ำแบบแห้งสลับเปียก ๑.๒) การใช้พลังงานทดแทน ๑.๓) ระบบการให้น้ำแบบอัจฉริยะ ๒. การจัดการดิน ๓. การจัดการระบบนิเวศน์และการรักษา ๔. การจัดการผลผลิต๕. การจัดการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์

: การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิต การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(GAP) ๒. การผลิตเกษตรอินทรีย์(Organic) ๓. การปรับปรุงพันธุ์ข้าว

: (หลักสูตรบังคับ) การเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ๑. การเลี้ยงปลาจุก ๒. การปลูกพืชผสมผสาน ๓. เกษตรทฤษฎีใหม่๔. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง๕. การเลี้ยงไก่ไข่ ฯลฯ

: (หลักสูตรเสริม) ๑. การจัดการฟาร์ม๒. การบริหารจัดการด้านสหกรณ์๓. การตลาด๔. การบริหารจัดการกลุ่มและอื่น ๆ ตามความต้องการของชุมชน

แปลงเรียนรู้: สินค้าหลักคือ ข้าวเป็นแปลงใช้สำหรับการสาธิต การวิจัยทดลอง การลดต้นทุนการผลิตข้าวการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวการปลูกข้าวอินทรีย์การปรับปรุงพันธุ์ข้าวและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย อย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่ประมาณ๓ ไร่

ฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานการเรียนรู้การปรับปรุงพันธุ์ข้าว การคัดเลือกพันธุ์ข้าว การปลูกผักกาดมั่ง เต้าน้ำส้มควั่นไม้ in ๑ เกษตรทฤษฎีใหม่ การแปรรูปข้าว(โรงสี) ระบบน้ำอัจฉริยะ การทำการเกษตรด้วย BCG และ SDGs การเตรียมดิน ปรับปรุงบำรุงดิน การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานและการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(Organic)

๒. ความสำเร็จตามเป้าหมายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านลาด

๒.๑ ประสบความสำเร็จด้านใดบ้าง

เกษตรกรที่ผ่านการอบรมจาก ศพก.ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองสามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาสมาชิกเข้าสู่กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวไร่มะขามประธาน ศพก.เป็นพื้นที่เพื่อหลักที่สำคัญในการร่วมขับเคลื่อนการบูรณาการกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษาและเอกชนที่ **ม.ราชภัฏเพชรบุรี** ส่งเสริมด้านงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ของกลุ่ม สายพันธุ์ข้าวพื้นเมือง การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตข้าวเชิงพาณิชย์ เกษตรปลอดภัย **ม.ศิลปากร** วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ร่วมส่งเสริมการทำงานวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว การจัดการ **ดิน น้ำ ปุ๋ย** เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยใช้แอปพลิเคชัน All-rice ๑ ร่วมกับการจัดการน้ำด้วยระบบเซนเซอร์ เพื่อเพิ่มสมรรถนะการผลิตและลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมของระบบการ **ผลิตข้าวเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร** สนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อใช้เป็นทุนให้กับสมาชิกวางแผนและเป็นที่ปรึกษาด้านการวางแผนธุรกิจให้กับกลุ่ม **ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี** สนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้ความรู้เรื่องการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐาน ข้าวอินทรีย์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสินค้าเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวไร่มะขาม ต้นทุนการผลิตข้าวลดลงเฉลี่ยต่อไร่ ๖,๕๙๑ บาท คงเหลือ ๕,๒๓๐ บาท ลดลงร้อยละ ๒๐ ผลผลิตเฉลี่ยข้าวที่เพิ่มขึ้น เดิม ๗๐๐ กิโลกรัม เป็น ๘๔๐ กิโลกรัม เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ และเป็นผู้นำหลักในการ

๒.๒ การบริหารจัดการ ศพก. อย่างไร

ใช้หลักการบริหารจัดการขับเคลื่อนการดำเนินงานและวางแผนโดยการประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอและระดับจังหวัด อย่างน้อย ๘ ครั้ง/ปี โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาข้าวไร่มะขามที่วางแผนการผลิตตลอดห่วงโซ่ รวมทั้งการบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมและวิเคราะห์ข้อมูลคน สินค้า พื้นที่ เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนาที่ยั่งยืนทุกมิติ

๓. ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

๓.๑ ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

- ๑) การที่เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีการประกอบอาชีพเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ และนำหลักการทรงงาน “หลักคิด” เป้าหมาย พึ่งพาตนเอง พึ่งพิงกันมาใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพชีวิตได้ด้วยตนเองโดยนำไปสู่สังคมแห่ง **ภูมิปัญญา**
- ๒) ประธานศพก. เป็นผู้มีความเสียสละและมีความสามารถในการประสานงานการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรของชุมชนและคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) เกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพเกษตรกรรมและมีความรู้ความสามารถมีผลงานเป็นที่ยอมรับ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่และในพื้นที่ใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี
- ๔) เกษตรกรต้นแบบมีภาวะความเป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความพร้อมในการพัฒนาสร้างสรรค์ เป็นนักพัฒนาพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ คิดอย่างเป็นระบบ มีจิตอาสา และมีความพร้อมในการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถอยู่เสมอ
- ๕) ศูนย์ศพก.เครือข่าย มีความสามัคคีและรวมกลุ่มกันในการผลิตสินค้าเกษตรหลักร่วมกัน
- ๖) เป็นผู้ที่ย้ายผลด้านการเกษตรสู่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ทั้งในจังหวัดและทั่วประเทศ ประมาณ ๑๐๐ คน ต่อปี

๔. แผนการพัฒนา ศพก.ในอนาคต

๔.๑ ได้วางแผนพัฒนา ศพก. ในอนาคตในเรื่องใด และนำมาดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมใดบ้างอย่างไร

- ๑) พัฒนา ศพก. ให้เป็นจุดศูนย์กลางที่หน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแหล่งให้บริการทางวิชาการ งานวิจัยทดลอง การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแก่เกษตรกรและชุมชนอย่างน้อย ศพก.ละ ๑ ชนิด และสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้อย่างมั่นคง
- ๒) พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของศพก. ให้มีความพร้อมอยู่เสมอเป็นจุดสาธิตวิธีและสาธิตผล เป็นที่ฝึกปฏิบัติ และศึกษาดูงาน มีความต่อเนื่องของกิจกรรมและการให้บริการ ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่
- ๓) พัฒนาศักยภาพองค์ประกอบของศพก. ให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการบริการประชาชนได้อย่างยั่งยืน
- ๔) มุ่งพัฒนาพืชหลัก(ข้าว) ให้ได้คุณภาพและเพิ่มมูลค่าสูงสุดโดยการนำนวัตกรรมผสมผสานกับเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวครบวงจรด้วย BCG และ SDGs เพื่อขยายผลและเชื่อมโยงสู่แปลงใหญ่อำเภอบ้านลาดและจังหวัดเพชรบุรี ให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตยั่งยืน

